

Vanhusneuvoston aloite

Espoon kaupungin strategiatavoitteeksi ikäystävällinen kaupunki, joka noudattaa Design for All – kaikille sopivan suunnittelun ja esteettömyyden periaatteita

Kaikille sopiva suunnittelu - Design for All

Espoon strategian (2021-2025) mukaan suunnittelun lähtökohtana tulee olla Design for All - Kaikille sopiva suunnittelu. Se tarkoittaa esteettömyyttä asuinalueiden, lähialueiden ja asumisratkaisujen suunnittelussa, liikennesuunnittelussa, palvelujen tarjonnassa ja viestinnässä.

Esteettömyys ja ikäystävällisyys tulee ottaa vahvasti huomioon Espoon kaupungin asuin ympäristön ja palvelujen suunnittelussa

Väestöennusteen mukaan Espoossa 65-vuotta täyttäneiden lukumäärä kasvaa nykyisestä 2,5 kertaiseksi vuoteen 2060 mennessä. Erityisesti yli 80-vuotiaiden osuus kasvaa merkittävästi. Tämä on otettava huomioon asuin ympäristöjen suunnittelussa, esteettömyyden toteutuksessa ja palvelujen tarjonnassa. **Ikäystävällinen, esteetön rakentaminen edistää kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja tarjoaa kaikille yhdenvertaisia toimintamahdollisuuksia. Ikäystävällinen, esteetön ympäristö vähentää terveystarvetta.**

Vanhuspalvelulain 5§:n mukaan kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön tukemiseksi osana hyvinvointikertomusta ja - suunnitelmaa. Suunnitelmiin on sisällytettävä ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakointi ja niitä vastaavan asumisen kehittäminen.

Ikäystävällisyyden ja esteettömyyden tulee olla asuin ympäristön ja asumisratkaisujen suunnittelun lähtökohta. Esimerkiksi ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asukkailla on käytössään tilaa tarvitsevia apuvälineitä, jolloin asuinhuoneiden minimikoko 20 m² on aivan liian pieni ja vähentää viihtyisyyttä. Piha-alueiden esteettömyys ja virkistysmahdollisuudet ovat tärkeitä. Julkisen liikenteen esteettömyys ja turvallisuus ovat iäkkäiden asioiden ja liikkumisen lähtökohta.

Asuin ympäristössä olevat palvelut pitää voida saavuttaa helposti ja esteettömästi. Etäisyydet pysäköintialueisiin ja jätekatoksiin on suunniteltava niin, että heikkokuntoisemmatkin jaksavat kantaa kauppakassin kotiin ja viedä jätteet roskeen. Le-autopaikat ja saattoliikennepaikat on sijoitettava lähelle sisäänkäyntiä. Pihan ja kulkuväylien talvikunnossapidosta tulee huolehtia säännöllisesti.

Palveluiden esteettömyys on suunnittelun lähtökohta. Myös kauppakeskuksissa sijaitseviin kaupungin palveluihin pitää päästä esteettömästi. Kauppakeskuksilla pitää olla selvä osoite, mihin taksikuljetukset voi tilata. Nykyinen epäselvä tilanne vaikeuttaa merkittävästi ikäihmisten mahdollisuutta asioida kauppakeskuksissa ja niissä sijaitsevissa kaupungin ja HUSin palveluissa.

Lähiluonto on erityisen tärkeä heikoimmin liikkuville ikäihmisille. Viihtyisässä ja toimivassa asuinympäristössä on riittävästi esteettömiä ulkoilu- ja liikuntapaikkoja sekä riittävästi penkkejä.

Yhteisöllisyyttä edistäviä ja yksinäisyyttä ehkäiseviä kohtaamispaikkoja tarvitaan nykyistä enemmän. Niiden toiminnasta tarvitaan myös tietoa. Kaupungin viestinnän ja tiedottamisen tulee olla kaikille saavutettavaa. Tiedottaminen internetissä ei riitä. Tarvitaan tiedottamista, joka tavoittaa heidätkin, jotka eivät käytä internetiä.

lääkkäiden kaupunkilaisten osallisuus ja osallistuminen asuinalueiden suunnitteluun on ikäystävällisen kaupungin kehittämisessä olennaista

WHO:n Age-friendly Cities -projekti on hyvä esimerkki siitä, kuinka asukkaat itse voivat olla keskeisiä toimijoita ikäystävällisyyden kehittämisessä. (mm. Ympäristöministeriön raportteja 5/2015).

lääkkäille ja muistisairaille ihmisille hyvässä asuinympäristössä on runsaasti liikkumisen mahdollisuuksia ja erilaista toimintaa sekä ajan ja paikan hahmottamista tukevia piirteitä. Kohteiden saavutettavuus kävellen on tärkeää. Liikkumista tukevat ratkaisut tulee viedä konkreettiseksi osaksi asuinalueen suunnittelua.

Espoon hyvinvointikertomuksessa vuosilta 2021-2025 todetaan, että valtuustokauden aikana esteettömyyden haasteeksi havaittiin ongelmat esteettömyyden toteuttamisessa. Viestien kulku aliurakoitsijoille ei aina toteutunut, jolloin rakennushankkeiden esteettömyyskään ei toteutunut käytännössä suunnitelmien mukaisesti. Vanhojen kerrostalojen peruskorjaushankkeissa Espoon kaupungin kaupunkiympäristön asiakaspalvelu ei resurssipulan vuoksi antanut neuvontaa, vaikka se oli asetettu tavoitteeksi.

Esteettömyyden kehittäminen on yhteistyötä

Palveluiden, tapahtumien ja ympäristön esteettömyyden toteutuminen ja tiedonsaanti osallistumisen esteistä on olennaista esteettömyyden kehittämisessä. Kokemusasiantuntijuus ja käyttäjälähtöisyys sekä yhteistyö eri sidosryhmien, kuten vanhusneuvoston, vammaisneuvoston, järjestöjen ja yritystojien kanssa on siksi tärkeää. Osallistujien on voitava vaikuttaa suunnitteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Vanhusneuvosto esittää, että se saa jatkossa enemmän tietoa hankkeista riittävän varhaisessa suunnittelun vaiheessa. Hankkeista on tehtävä ennen päätösten tekoa jo suunnitteluvaiheessa ikäihmisiin vaikuttavien ratkaisujen ennakoarviointia. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 621/2021)
Palautetta esteettömyyden toteutumisesta sekä palveluissa että asuinympäristössä tulee kerätä aktiivisesti ja hyödyntää sitä esteettömyyden edistämisessä.

Esteettömyyden ja ikäystävällisyyden edistämisen strategiseksi tavoitteeksi

Vanhusneuvosto esittää, että Espoon strategiassa palveluiden ja asuin- ja liikkumisympäristön esteettömyyden ja ikäystävällisyyden edistämisen otetaan strategiseksi tavoitteeksi.

Strategisen tavoitteen saavuttamiseksi **erityisesti kaupunkiympäristön toimialan** tulee suunnitella ja toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä, joille nimetään vastuutahot ja laaditaan seurantamittarit. Esimerkiksi ohjeiden ja kaavaehdotusten arviointi esteettömyyden ja ikäystävällisyyden näkökulmasta ja näkökulman huomiointi dokumentoidaan jo suunnitteluvaiheessa.

Espoossa 10.6.2025

Espoon vanhusneuvoston puolesta

Olli Männikkö	puheenjohtaja
Kaija Viitakoski	varapuheenjohtaja
Katri Rannisto	jäsen
Kerttu Perttilä	jäsen
Erja Tikka	jäsen